

Pitou van Dijck

Een weg komt nooit alleen

'Discover the untouched.' Met die Engelstalige slagzin zet Suriname zich internationaal op de kaart als het kleine, met regenwoud bedekte land dat wacht om ontdekt te worden. De slagzin suggereert dat eenmaal voorbij de smalle kuststrook en op korte afstand van hoofdstad Paramaribo met zijn internationale vliegveld,

De aanleg van een weg maakt letterlijk 'de weg vrij' voor de komst van nieuwe bewoners en van economische activiteiten. Die kunnen de werkgelegenheid bevorderen, maar ook onomkeerbare schade aan het milieu met zich meebrengen.

zich een maagdelijk regenwoud uitstrekt met een ongerepte flora en fauna. Ongerept en tegelijkertijd goed en veilig toegankelijk voor de buitenlandse bezoeker die hoopt op een kennisgeving met een van de laatste stukken puur natuur op onze aardbol.

En inderdaad weten steeds meer buitenlandse toeristen de weg te vinden naar de resorts om er te genieten van de weelderige natuur en de cultuur van de marrons en indianen. Eco-toerisme is *booming business* geworden. Maar niet alleen westerse toeristen trekken het regenwoud van Suriname in. Verspreid over grote delen van het binnenland zijn ook steeds meer goudzoekers actief. Precieze aantallen zijn onbekend, maar het kan wellicht om vijftienduizend of meer - vooral Braziliaanse - gouddelvers gaan, naast

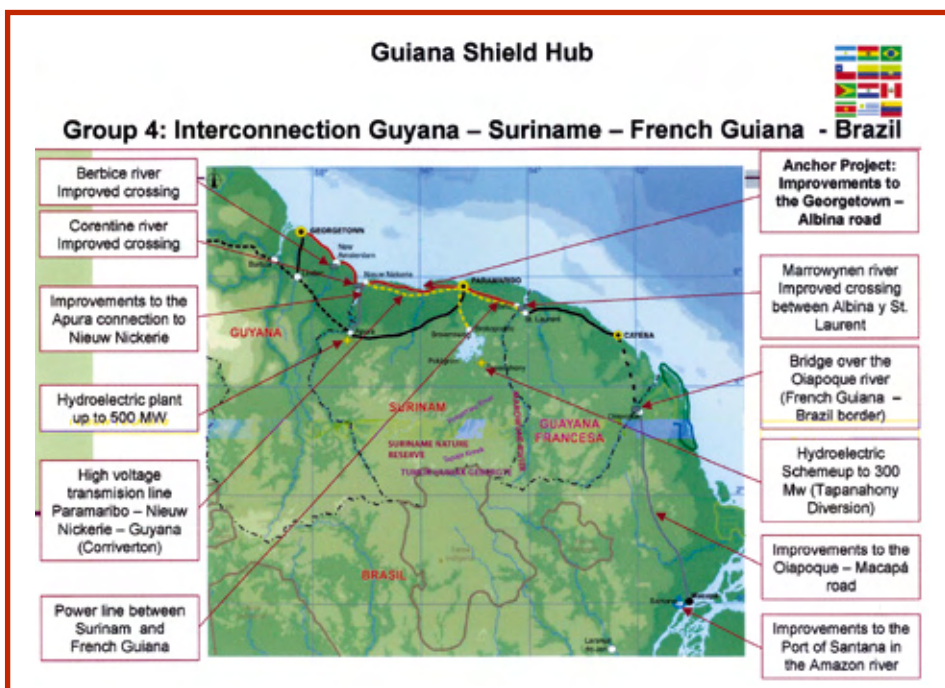
Chinese arbeiders asfalteren de Afobakaweg
Foto: Maja Haanskorf

een flink aantal marrons. Ze opereren in kleine teams en met hun terreinwagens, graafmachines en hogedruksputten trekken ze vernietigende sporen door het landschap en plegen kaalslag in het bos. Onzichtbaar is het kwik dat ze gebruiken om het goud vrij te maken, waardoor de krekken, de vissen die er in leven, en de mensen die de vissen consumeren, vergiftigd raken.

De Surinaamse overheid wil het binnenland beter toegankelijk maken en de natuurlijke rijkdommen verder exploiteren. Grootchalige exploitatie van goudvoorraad in open pitmijnen, ontginning van bauxietreserves in Oost- en in West-Suriname, en vergroting van de capaciteit van het Brokopondo stuwmeer om hydro-energie te leveren staan op de agenda voor de toekomst. Al die plannen vereisen de aanleg van nieuwe wegen, waardoor het bos verder toegankelijk wordt gemaakt voor nieuwe bewoning en economische activiteiten. Als eenmaal een weg door een ongerept bos is aangelegd, kan het oorspronkelijke ecosysteem snel worden aangetast en zelfs goeddeels worden vernietigd.

Wereldmarkt

Al een aantal jaren is Suriname in overleg met zijn buurlanden over de aanleg van verharde wegen. Daardoor zou de onderlinge bereikbaarheid worden verbeterd en het land beter geïntegreerd worden in de regio. Dat overleg tussen de buurlanden past binnen een groot plan waaraan sinds 2000 alle landen in Zuid-Amerika deelnemen, het zogenaamde IIRSA (Initiative for the Integration of the Regional Infrastructure of South America). Het doel is om het continent meer tot een economische eenheid te maken en om de verbindingen tussen het continent en de wereldmarkt te verbeteren. Voor Suriname zijn

Bewerking: Sara Olga Ramirez Gomez, Bestanist Nin Pons en Marinella Wallis (Cedla)

Onderzoek

Cordaid, Icco en Hivos financieren gezamenlijk een driejarig project dat is gericht op het in kaart brengen van de bedreigingen en de positieve impulsen voor het bos en de bewoners ervan en het ondersteunen van de bewoners in het binnenland ten zuiden en zuidoosten van het Broko-pondomeer. In dat gebied concentreert zich een groot deel van de kleinschalige goudwinning in Suriname. Ook zullen in dat gebied de plannen voor wegenbouw en vergroting van de capaciteit van het Brokopondomeer om hydro-energie te genereren, een grote invloed kunnen hebben.

In de eerste fase van dit project zijn een aantal analyses gemaakt om inzicht te verkrijgen in de ontwikkelingen die gaande zijn of op stapel staan en in de mogelijke gevolgen daarvan voor de bewoners en hun omgeving. Een aparte studie is verricht naar het probleem van grondrechten.

In de tweede fase, die in oktober 2009 is gestart, vindt een uitgebreid onderzoek plaats onder de bewoners van de dorpen langs de Surinamerivier tussen Pokigrón en Semoysi. Doel is inzicht te krijgen in de bestaansbasis van de bewoners in het gebied en in hun inschattingen van de kansen en bedreigingen van verdere openlegging van hun gebied. De resultaten van deze studies en van de enquête onder de bewoners zullen worden gepresenteerd aan beleidsmakers, ngo's en aan de bewoners van het gebied zelf.

In de derde fase van het project, vanaf oktober 2010, zal op specifieke punten ondersteuning worden verleend aan de bewoners. De keuze van activiteiten zal afhangen van het tempo van uitvoering van de plannen en van verdere maatschappelijke ontwikkelingen.

Het project wordt gecoördineerd en uitgevoerd door Dr. Pitou van Dijck, als econoom verbonden aan het Centrum voor Studie en Documentatie van Latijns Amerika (CEDLA) aan de Universiteit van Amsterdam. Een aantal onafhankelijke consultants en experts in Suriname alsmede het onderzoekscentrum CELOS aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname zijn direct betrokken bij de uitvoering van het project.

Afobakaweg – Foto: Maja Haanskorf

Guyana, Frans Guyana (formeel gezien onderdeel van de Europese Unie), Brazilië en Venezuela de belangrijkste partners.

Zo liggen er plannen op tafel voor wegverbindingen tussen Carácas en de Guyana's tot aan de monding van de Amazonerivier en ook voor een weg tussen Manaus (Brazilië) en de Guyana's. Ook de kustweg tussen Nickerie en Albina, via Paramaribo, zou door verbeteringen een belangrijke schakel kunnen worden voor internationaal transport. Daarnaast bepleit de Surinaamse overheid al een tijd de aanleg van een directe verbindingsweg van Paramaribo naar Brazilië, dwars door het binnenland naar de zuidgrens in de buurt van Vier Gebroeders. Met financiering van de Chinese Import-Export bank is een Chinees aannemersbedrijf nu al bezig in hoog tempo de weg van Paramaribo tot Pokigrón aan de zuidkant van het Brokopondomeer te asfalteren. Deze noord-zuid verbinding komt nog een stap dichterbij als de plannen voor vergroting van de capaciteit van het Brokopondomeer doorgaan. Voor de bouw van dammen is de aanleg vereist van een weg die vanaf Pokigrón de westelijke oever van de Surinamerivier volgt over een lengte van zo'n zestig kilometer.

Het is duidelijk dat wegen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van het Surinaamse binnenland. De aanleg van een weg omvat vaak een grote investering die bijna in alle gevallen wordt gedaan door de nationale overheid. Die investering stimuleert op zijn beurt individuen en bedrijven om langs de weg economische activiteiten op te starten

in de landbouw, veeteelt, mijnbouw, transport of energievoorziening. Dat kan een bijdrage leveren aan de inkomensvorming en werkgelegenheid in geïsoleerde gebieden. Maar de openlegging van het binnenland kan ook gepaard gaan met milieuschade, verlies aan biodiversiteit, marginalisering en aantasting van de welvaart van de oorspronkelijke bewoners, die veelal arm en slecht geschoold zijn. Vooral als de rechtszekerheid gering is, grondrechten niet duidelijk geregeld zijn, milieuwetgeving niet adequaat is en handhaving van wetten en regels ernstig tekortschiet, zijn er grote risico's verbonden aan de openlegging van het binnenland.

Rapporten

Alle onderzoeksrapporten zijn te vinden op: www.cedla.uva.nl/30_research/projects.html #Surinameproject

- Pitou van Dijck: *The IIRSA Guyana Shield Hub: The case of Suriname.*
 - Lothar Boksteen: *Deelstudie impact vergroting beschikbare hoeveelheid water in het bestaande Brokopondo stuwmeer*
 - Marieke Heemskerck: *Kleinschalige goudwinning in Suriname. Een overzicht van sociaal-economische, politieke en milieuaspecten*
 - Ellen-Rose Kambel: *Mijnbouw, infrastructuur en de rechten van inheemse en tribale volkeren in Zuid-Oost Suriname*
 - Tinde van Andel, Bruce Hoffman, Sofie Ruysschaert, Paddy Haripersaud: *Botanische Diversiteit in Zuid-oostelijk Suriname*
- Zie ook: www.cordaid.nl/suriname